

Seat No. : _____

N42-109

December-2014

B.A., Sem.-VI

CC – 314 : Gujarati

‘આપણાં ખંડકાવ્યો’ : (સંપાદન)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

સૂચના : દરેક પ્રશ્નના ગુણ સરખા છે.

1. ‘ખંડકાવ્ય’ એટલે શું ? તેની વ્યાખ્યા તથા સ્વરૂપગત મુખ્ય ઘટક તત્ત્વોની ચર્ચા કરો. 14
અથવા
ગુજરાતી ખંડકાવ્યની વિકાસરેખા આલોખો.
2. નીચેનામાંથી કોઈપણ બે ખંડકાવ્યોની રસલક્ષી સમીક્ષા કરો : 14
વસન્ત વિજય, સારસી, સ્વરાજ રક્ષક, એભલવાળો, વિશ્વશાંતિ, દશરથનો અંતકાળ
અથવા
ખંડકાવ્યના કવિ તરીકેનું પ્રદાન મૂલવો : (કોઈપણ બે)
કવિ મણિશંકર રત્નજી ભટ્ટ ‘કાન્ત’, કવિ કલાપી, કવિ સુંદરજી બેટાઈ, ઝવેરચંદ મેઘાણી
3. નીચેનામાંથી કોઈપણ બે વિશે મુદ્દાસર નોંધ લખો : 14
 - (1) ‘અતિજ્ઞાન’ માં ત્રિકાલજ્ઞાની સહદેવની કરુણતા
 - (2) ‘ઉત્તરા અને અભિમન્યુ’ ખંડકાવ્યનું રહસ્ય
 - (3) ‘અશ્વત્થામા’ ખંડકાવ્યમાં સંઘર્ષ તત્ત્વ
 - (4) ‘રાજર્ષિ શિવાજી’ માં શિવાજીનું ચરિત્ર
 - (5) કાન્તનાં ખંડકાવ્યોમાં શાપતત્ત્વ
4. (A) નીચેની એક ગદ્યવિચારકણિકાનો વિચાર વિસ્તાર કરો : 14
 - (1) સાહિત્ય એ જીવનનું દર્પણ છે.
 - (2) આચાર એ જ શ્રેષ્ઠ ધર્મ છે.
 - (3) મોહ માનવીને પછાડે છે, પ્રેમ માનવીને જીવાડે છે.(B) નીચેની એક પદ્યકાવ્ય પંક્તિનો વિચાર વિસ્તાર કરો :
 - (1) હું માનવી માનવ થાઉં તો ઘણું.
 - (2) સૌંદર્યો પામતાં પહેલાં સૌન્દર્ય બનવું પડે.
 - (3) જે કર ઝુલાવે પારણું તે જગત પર શાસન કરે.

5. હેતુલક્ષી પ્રશ્નોના ઉત્તર આપો :

- (1) પાંડુના જીવનમાં _____ મુનિનો અભિશાપ મળ્યો હતો.
(વિશ્વામિત્ર, કિંદમ, વશિષ્ઠ)
- (2) દેવયાની પોતાનું પાણિગ્રહણ કરવા _____ ને વિનવે છે.
(યયાતિરાજ, દુષ્યંત, કચ)
- (3) 'ઉત્તરા અને અભિમન્યુ' ખંડકાવ્યનું કથાનક _____ માંથી લીધું છે.
(રામાયણ, દશમસ્કંધ, મહાભારત)
- (4) 'બિલ્વમંગળ' સળંગ એક જ _____ છન્દમાં રચાયેલું ખંડકાવ્ય છે.
(પૃથ્વી, શિખરિણી, મન્દાકાન્તા)
- (5) 'ભરત' ખંડકાવ્યના કથાવસ્તુનો આધાર _____ ગ્રંથમાંથી લીધો છે.
(ભગવદ્ગીતા, રામાયણ, ભાગવત)
- (6) રામ સીતાને _____ ઋષિના આશ્રમમાં મૂકી આવવા લક્ષ્મણને આદેશ કરે છે.
(કણ્વ, વશિષ્ઠ, વાલ્મીકિ)
- (7) 'સ્વરાજ રક્ષક' – ખંડકાવ્યમાં સાચો સ્વરાજ રક્ષક _____ છે.
(ધર્મગુરુ, રાજવી, ખેડૂત)
- (8) 'વિશ્વશાંતિ' ખંડકાવ્યમાં 20મી સદીના મહાનાયક _____ ની મૂલ્ય સંઘર્ષ કથા છે.
(સરદાર પટેલ, સુભાષચન્દ્ર બોઝ, મહાત્મા ગાંધીજી)
- (9) 'દશરથનો અંતકાળ' સળંગ _____ છન્દમાં રચાયેલું ખંડકાવ્ય છે.
(ઝૂલણા, સવૈયા, અનુષ્ટુપ)
- (10) યોગ્ય જોડકાં જોડો :

A

- (1) અભિસાર
- (2) ચક્રવાક મિથુન
- (3) પુરોહિતની રાજભક્તિ
- (4) રાજર્ષિ શિવાજી
- (5) બિલ્વમંગળ

B

- (a) અ.ફ. ખબરદાર
- (b) પૂજાલાલ
- (c) કલાપી
- (d) મણિશંકર રત્નજી ભટ્ટ 'કાન્ત'
- (e) ઝવેરચંદ મેઘાણી
